NUMAN BİN MUKARRİN (radıyallahü anh)

Mekke'nin Fethi'nde Müzeyyine kabilesinin sancaktarı, Nihavent Muharebesi'nde İslâm ordusunun kumandanı, şehîd Sahâbî. Künyesi Ebû Amr'dır. 21 (m. 642) târihinde şehîd oldu. Müzenî kabîlesindendir. Kardeşleri, Suveyd bin Mukarrin ile Nuaym bin Mukarrin'dir. Her ikisi de, Numan (radıyallahü anh) gibi askerlik ve kahramanlık bakımından meşhûr Sahâbîlerdendir. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) Resûlullah (aleyhisselâm) ile beraber gazâlara iştirâk etmiş, Mekke Fethi'ne ve Huneyn Gazveleri'ne de katılmıştır. Veda Haccı'nda da hazır bulunan Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh), Resûl-i Ekrem'in vefâtından sonra Medine-i Münevvere'de ikâmet etmiştir. Resûlullah'ın (aleyhisselâm) vefâtından sonra, halife olarak Hazreti Ebû Bekir seçilmişti. Bu sırada ortada büyük bir irtidat (dinden çıkış) hareketi başladı. Hazreti Ebû Bekir bu fitneye gereken cevabı verdi. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) bu irtidad fitnesine karşı verilen mücadelede de bulundu. Böylece irtidat fitnesinin, büyümesine meydan verilmiyerek büyük bir felaketin önüne geçilmiş oldu. Numan (radıyallahü anh) bu hizmetlerine Hazreti Ömer'in hilafeti devrinde de devam etti. Onun hizmetleri, Irak ve İran taraflarında da çok oldu.

Hazreti Ömer, Eshâb-ı kiramı (radıyallahü anh) toplayıp, "Ben bir ordu teşkil edip, İran üzerine göndermek istiyorum. Bu husûstaki görüşünüz, nedir?" diye, onlarla istişârede bulundu. Çeşitli görüşler ortaya atıldı. Hatta birisi "Şam ve Yemen ordusu tamamen İran hududuna hareket etsin. Sen de Mekke ve Medine halkı ile Basra ve Kûfe tarafına git, bütün müslümanları, kâfirlerin üzerine gönder" dedi. Sonra, Hazreti Ali kalkıp, "Ey mü'minlerin emîri! Şam askerini İran'a gönderirsen, Rumlar onların, çoluk çocukları üzerine saldırır. Yemen askerini gönderirsen, o zaman Habeşliler bu tarafa geçer. Bu bölgeyi yalnız bırakırsan etrâfımızdaki Araplar isyana kalkışır, arkadan vurup, senin önündeki işini unutturur. Bunlar yerlerinde kalsın. Basra halkı üç kısma ayrılsın. Bir kısmı çoluk çocukların muhafazasında kalsın. Diğeri ehl-i zimmet'in (müslüman olmıyan, haraç ve cizye veren vatandaş) muhafazası için, ihtiyât olarak bulunsun. Üçüncü kısmı ise, Kûfe askerine yardım için hareket etsin. Acemler seni sınırda görürlerse, mü'minlerin emiri, Arapların kumandanı diyerek, daha fazla bir hırs ve istekle saldırırlar. Sayılarının çokluğuna gelince, biz şimdiye kadar sayı çokluğu ile muharebe etmedik. Allahü teâlâ'nın yardımı ile iş gördük, zafer kazandık" buyurdu.

Hazreti Ömer bu görüşü uygun bulup, "Bu iş için Irak kumandanlarından birini seçiniz, sınırın işlerini ona bırakayım" dedi. Eshâb-ı kiram: "Sen askerin durumunu daha iyi bilirsin. Çünkü sen onlarla görüştün. Durumlarına vâkıfsın. Onları iyi tanıyorsun." dediler. Hazreti Ömer, Nu'man bin Mukarrin el-

Müzenî'yi bu iş için teklif edince, onun bu işe uygun olduğunu herkes tasdîk etti.

Numan (radıyallahü anh) bir miktar Kûfe askeriyle Cundişâpûr ve Sûs kolunda idi. Ömer (radıyallahü anh) ona yazılı bir emir göndererek, etrâfındaki askeri yanına toplayarak, Nihâvend üzerine hücum etmesini emretti. Kûfe kumandanına da halkı Allah yolunda harbe teşvik edip, onları Numan bin Mukarrin'in (radıyallahü anh) emrine göndermesini yazdı. Mukteri, Harmele, Zerr adındaki kumandanlara Ehvâz askeriyle, Fâris ve İsfehan hududunda bekleyip o taraflardan Nihâvend'in yardımını kesmelerini emretti.

Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh), Hazreti Ömer'in emrettiği şekilde ordusu ile hareket etti. Bu orduya, Kûfe'den Huzeyfe bin Yemân (radıyallahü anh) kumandasındaki kuvvetle, Mugîre bin Şu'be (radıyallahü anh) kumandasındaki Medine'den gelen kuvvetler de katıldı. Numan bin Mukarrin'in (radıyallahü anh) yanında otuzbin civarında asker toplandı. İran ordusu ise yüz ellibin kadardı. İran başkumandanı Fîrûzan'dı. Numan bin Mukarrin'in (radıyallahü anh) ordusunda Cerîr bin Abdullah Becelli, Mugîre bin Şu'be gibi büyük zatlar, Tuleyha bin Huveylid, Amr bin Ma'dıkerib gibi bin kadar kahraman vardı.

Numan hazretleri, Tuleyha ile Amr'ı keşif için Nihâvend'e gönderdi. Bunlar kimseye rastlamayıp, geri döndüler. İslâm ordusu ile Nihâvend arası, yirmi saatten fazla idi. Bu mesafede tehlikeli bir durum olmadığı anlaşılınca, Nihâvend'e yüründü. Bir Çarşamba günü, iki ordu birbiriyle karşılaştı. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) tekbir alınca, bütün İslâm ordusu tekbir aldı. Tekbir sadâsından yer, gök inledi. Tekbir sesleri, İran ordusu üzerinde derin bir korku meydana getirdi. İki ordu arasında harp başladı. Harp üstünlüğü bazan İslâm ordusu, bazan da İran ordusu tarafında oluyordu. İran ordusu etrâfını hendek ve birçok engellerle sağlamlaştırmışdı. İranlılar, istediği zaman siperlerinden çıkış yapıp, sonra geri dönebiliyorlardı. Bu yüzden muharebeden bir netice alınamıyordu. Bunun üzerine harp hileleriyle, İran ordusu siperlerinden çıkarıldı. İslâm ordusunun yakınlarına kadar gelip, ok atmıya başladılar. Müslümanlardan yaralananlar oldu. O gün Cum'a idi. Numan hazretleri İslâm ordusuna "Mü'minlerin emîri minbere çıkıp, hutbede müslümanların zaferi için duâ edinceye kadar hücuma geçmeyiniz" emrini verdi. O zaman, Mugîre bin Şu'be (radıyallahü anh) Numan hazretlerine, durumu görüyorsun. Yakınımıza kadar geldiler. Bize doğru yürüyüşe geçtiler. Ok atıp, bizden bazılarını da yaraladılar. Hemen hücuma geçelim" dedi. Vakit öğle sıralarıydı. Nu'man (radıyallahü anh) Mugîre'ye "Evet doğrudur. Sen menkıbeler sahibi bir kimsesin. Fakat Resûlullah'ın (aleyhisselâm) muharebelerinde bulundum. Günün ilk saatlerinde, muharebe yapmazsa, güneşin sıcaklığı kaybolup rüzgârın esmesine, Allahü teâlâ'nın yardımının gelmesine kadar muharebeyi geciktirirdi" dedi. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) atına binip, askeri dolaştı. Her sancağın yanında durup, onları harbe teşvik edip, coşturdu. Sonra "Allahım! Müslümanların zaferi kazanması yolunda Numan'a şehîdlik ihsân eyle. Zaferi müyesser kıl." diyerek duâ etti. Bütün İslâm ordusu âmin dedi. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) konuşmasına devam ederek "Ben sancağı üç defa sallıyacağım. İlk salladığımda herkes ihtiyâcını giderip abdest tazelesinler. İkincisinde harbe hazır hale gelsinler. Üçüncüsünde hepiniz hücuma geçiniz. Ben bile olsam, birisi şehîd düşerse, kimse onun yanında toplanmasın. Hiç kimse hücumdan geri durmasın" dedi. Numan (radıyallahü anh) bayrağı üç defa salladı. Sonra İslâm ordusu hücuma geçti. Savaş başlamıştı. Çetin bir muharebe oldu. Müslümanlardan birisi yere düşmüştü. Bu, İslâm ordusunun kumandanı Numan bin Mukarrin idi. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) "Üzerime bir elbise örtünüz, beklemeden düşmanın üzerine saldırınız, bu halim sizi korkutup, gevşetmesin." buyurdu. Numan bin Mukarrin (radıyallahü anh) yere düşünce bayrağı Huzeyfe (radıyallahü anh) aldı. Bu sıradaki manzarayı Hazret-i Ma'kil bin Yesar şöyle anlatır: Numan bin Mukarrin yaralanıp düşünce, yanına geldim. "Kimse, kimse ile oyalanmasın, velev ki, ben bile olsam" sözünü hatırlayınca orada beklemedim. Yalnız, belli olması için bir işâret koydum. Düşman, kumandanları öldürüldüğü zaman onun başına toplanır, savaşla ilgileri pek kalmazdı. Nihâyet İran ordusu kumandanı, kendine âit boz katırından düşmüş, karnı yarılmıştı. Bu vesîle ile Allahü teâlâ müslümanlara zaferi müyesser kılmış, İran ordusu hezimete uğramıştı. Savaş bitmişti. Numan bin Mukarrin'in (radıyallahü anh) yanına gittim. Vefât etmek üzere idi. Su getirip, yüzünü yıkadım. Bana kim olduğumu sordu. Ma'kil bin Yesar'ım, dedim. Sonra, müslümanlar ne yaptılar? diye sorup, Allahü teâlâ'nın zaferi müyesser kıldığını öğrenince "Elhamdülillah! Bu zaferi Hazreti

Ömer’e yazınız” buyurup, bu fâni dünyâdan ebediyet âlemine göç eyledi.

Medine-i Münevvere’ye bu haber geç gitmişti. Hazreti Ömer İslâm ordusunun muzaffer olması için devamlı duâ ediyordu. Hazreti Ömer’in zafer için duâ ve niyazlarını gören müslümanların ağızlarında dolaşan, Nihâvend ve İbn-i Mukarrin idi.

Medine âlimlerinden yaşlı bir zat şöyle anlattı: “Medine’ye bir A’rabi geldi. Nihavent ve İbn-i Mukarrin’den haberiniz var mı? diye sordu. Niçin soruyorsun? denilince, “Hiç, soruyorum, işte” dedi. Kuleyb el-Cermî, Hazreti Ömer’e bu A’rabi’nin durumunu haber verdi. Hazreti Ömer, onu çağırdı. Numan bir Mukarrin (radıyallahü anh) ve Nihavent Muharebesi hakkında bilgi istedi. “Nihavent ve İbn-i Mukarrin hakkında konuşman, bir şeyleri bildiğini gösterir. Bildiklerini bize anlat” dedi.

A’rabî: “Ey mü’minlerin emîri! Ben falancayım. Malımla, servetimle, çoluk çocuğumla Allah ve Resûlü için hicret etmek üzere yola çıkmıştık. Falanca yerde konakladık. Oradan ayrıldığımız zaman, ansızın bir benzerini görmediğimiz, kırmızı bir deve üzerinde bir adamla karşılaştık. Nereye gittiğini sorunca, Irak’tan geldiğini söyledi. Bunun üzerine, oradaki müslümanların durumlarını sorunca: “Düşmanları ile muharebe ettiler. Allahü teâlâ’nın izni ile, düşman mağlup oldu. Numan bin Mukarrin şehîd düştü” dedi. Vallahi Numan’ı da Nihavend’i de bilmem.” cevabını verdi.

Hazreti Ömer muharebenin hangi Cum’a olduğunu, bilip bilmediğini sordu. A’rabî, hangi Cum’a olduğunu bilmediğini, fakat, falanca gün göç ettik, falan gün, falan yere indik, diyerek, harbin yapıldığı vakti bildirdi. O bunları anlatınca, Hazreti Ömer “O gün Cum’adır. Herhalde, haber getirip götüren bir cinle karşılaşmışsın. Onların böyle postacıları vardır” buyurdu. Sonradan alınan haberlerden, Nihavend muharebesinin A’rabî’nin bildirdiği günde yapıldığı anlaşılmıştır. Hazreti Ömer’e Numan bin Mukarrin’in şehâdet haberi gelince, mescidde minbere çıktı. Müslümanlara, Numan bin Mukarrin’in şehâdet haberini verip, ellerini başına koyarak ağladı.

Abdullah bin Mes’ûd (radıyallahü anh) şöyle buyurdu: “Îmânın ve nifakın birçok evleri vardır. Mukarrinoğullarının evi imânın konakladığı evlerden birisidir.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Kâmûs-ül-a’lam cild-6, sh. 4592

2) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-5, sh. 444

3) El-A’lâm cild-8, sh. 42

4) El-Kâmil fi’t-târîh cild-2, sh. 211, cild-3, sh. 3

5) Tehzîb-ut-tehzîb cild-10, sh. 456

6) El-İstiâb cild-3, sh. 516

7) Futûh-ül-büldân sh. 311